

Isoisät perhetutkimuksen valokeilassa

Buchanan, Ann ja Rotkirch, Anna (toim.) 2016. Grandfathers: Global Perspectives. London, Palgrave MacMillan. s. 327.

Vaikka isovanhemmuutta on tutkittu runsaasti viime vuosikymmeninä perhetutkimuksen eri kentillä, ovat isoisät jääneet tarkasteluissa vähäiselle huomiolle. Kokoomateos *Grandfathers: Global Perspectives* tekee virkistävän ja kaivatun poikkeuksen keskittyen yksinomaan tarkastelemaan isoisiä. Kirjan toimittajat Ann Buchanan and Anna Rotkirch toteavatkin, että teoksen tavoite on tuoda isoisät pois isoäitien varjosta ja tarjota lukijoille kattava katsaus isoisiä käsittelevään tutkimukseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi, Buchanan ja Rotkirch ovat koonneet yhteen kansainvälisen joukon eri tieteenalojen tutkijoita tarkastelemaan isoisyyttä monista eri näkökulmista.

Kirja sisältää 16 lukua, jotka on jaettu viiteen laajempaan osaan. Teoksen avaava ensimmäinen osa tarjoaa yleiskatsauksen käsillä olevaan ai-

heeseen ja esittelee teoksessa hyödynnetyn monitieteellisen kontekstin, jossa ammenetaan evoluutiobiologiasta, sosiologiasta, psykologiasta ja taloustieteestä. Toisessa osassa keskitytään kulttuuriin teki- jöihin sekä ympäristön merkityksiin tarkastelemalla isoisyyttä ensiksi historiallisesta näkökulmasta sekä sen jälkeen eri kulttuureihin ja maihin (Iso-Britannia, Kiina, Tanska, Uusi-Seelanti, Yhdysvallat) sijoittuvien tapaustutkimusten avulla. Teoksen kolmannessa osassa hyödynnetään puolestaan laajoja monikan- sallisia (11 Euroopan maata) sekä kansallisia (Australia ja Suomi) tilastoaineistoja ja selvitetään millaiset tekijät ovat yhteydessä osallistuvaan isoisyyteen. Neljännessä osassa, joka sisältää vain yhden luvun, tarkastellaan isoisyyden vaikutuksia isoisille itselleen aikaisempien pohjoisamerikkalaisten tutkimustulosten valossa. Teoksen viidennessä osassa tutkitaan tilastollisilla aineistoilla puolestaan sitä, millainen yhteys isoisillä on heidän lastenlastensa hyvinvointiin Englannissa, Etelä-Afrikassa, Israelissa ja Walesissa. Kirjan viimeisessä luvussa, Buchanan ja Rotkirch vetävät yhteen lukujen keskeiset tulokset, keskustelevat ni-

den esiintuomista uusista näkökulmista sekä esittävät niiden pohjalta poliittisia toimenpidesuosituksia.

Teoksen merkittävä ansio ja hedelmällinen lisä isovanhemmuutta käsittelevälle tutkimukselle on, että se tarjoaa monitieteellisiä ja monikulttuurisia näkökulmia isoisyyteen. Kirjan itsenäiset luvut hyödyntävät lukuisia erilaisia lähestymistapoja sekä menetelmiä ja yhdessä ne tarjoavat lukijalle varsin kattavan tutkimuksellisen kuvan isoisista. Teosta voi suositella lämpimästi kaikkien eri perhetutkimuksen alojen tutkijoille, opettajille ja opiskelijoille. Lisäksi teos on kirjoitettu pääosin kansantajuista kieltä käyttäen, eikä sisällä vaikeaselkoista tiedejargonia tai pitkäjäisiä menetelmällisiä selostuksia, joten se soveltuu erinomaisesti kaikkien isovanhemmuudesta ja isoisyydestä kiinnostuneiden lukemistoon.

Kuten aina on asian laita, myös tästä teoksesta on löydettävissä joitakin puutteita. Huolimatta kirjan otsikosta, *Global Perspectives*, suurin osa sen luvuista keskittyy länsimaihin tai muihin korkean tulotason maihin ja ainoastaan muutama niistä tarkastelee isoisyyttä muilla alueilla tai kulttuureissa. Toinen puu-

te liittyy metodologiaan: teoksen kaikki empiiriset analyysit pohjautuvat joko laadullisiin aineistoihin tai tilastollisiin poikkileikkausaineistoihin, eikä yksikään tarkastelu hyödynnä pitkittäisaineistoja. Kuten kirjan toimittajat (esimerkiksi luvussa 16) ja monet yksittäisten lukujen tekijöistä huomauttavatkin, käytetyt aineistot eivät tarjoa mahdollisuutta tarkastella kausaalisia yhteyksiä, kuten esimerkiksi sitä miten isoisan osallistuminen lapsenlapsen elämään vaikuttaa lapsenlapsen hyvinvointiin. Pitkittäistutkimuksen avulla voitaisiin tarkastella ajallisia ja perhesukupolvien sisäisiä sekä yksilöiden elämäntapahtumissa tapahtuvia muu-

toksia. Esimerkiksi eri vuosina kerättyjen poikkileikkausaineistojen mukaan isoisien rooleissa näyttäisi olevan eroja eri aikoina, mutta tarvittaisiin pitkittäistutkimusta, jotta voitaisiin selvittää tarkemmin mahdollisia muutoksia sekä niihin liittyviä tekijöitä ja yksilöllistä vaihtelua.

Edellä esitetyt puutteet eivät kuitenkaan missään määrin tarkoita, että kirja epäonnistuisi tehtävässään. Päävastoin, teos saavuttaa selkeästi Buchananin ja Rotkirchin sille asettaman tavoitteen: se tuo isoisät isovanhemmuksetutkimuksen valokeilaan ja tarjoaa kattavan kuvan isoisiä käsittelevästä nykytutki-

muksesta. Osoituksena kirjan vahvoista ansioista on muun muassa myös se, että Britannian Akatemia (the British Academy) valitsi sen vuonna 2017 ehdolle Peter Townsend-palkinnon saajaksi. Edellä esitetyt puutteet liittyvätkin ennen kaikkea isoisiä käsittelevien tutkimusten ja isoisien tutkimisen mahdollistavien empiiristen aineistojen vähäisyyteen. Toisin sanoen teos on tutkimuksellisen tienraivaajan roolissa, ja siinä se onnistuu erinomaisesti, mikä toivottavasti kannustaa isoisien tutkimiseen myös tulevaisuudessa.

Hans Hämäläinen, VTT,
Universitat Pompeu Fabra